

Nr 11

Utlåtande i anledning av väckta motioner om inflytande för de anställda inom offentlig verksamhet.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 144 av herrar *Adolfsson* och *Werner* samt II: 193 av herr *Hermansson m. fl.* föreslås att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om tillsättande av en utredning om sådana förändringar i företagsformerna för den offentliga verksamheten som tillförsäkrar de stats- och kommunalanställda största möjliga mått av medbestämmande i lämplig omfattning, genom den hittillsvarande vertikala företagsstrukturens ersättande med självförvaltning.

I motionerna framhålles att löntagarna i växande omfattning uppfattar det som en orättvisa, ett ohållbart tillstånd, att arbetslivet rymmer föga eller intet av den demokrati som förhärskar på det politiska området och numera också börjar genomsyra skolväsende och utbildning. I övervägandena om företagsdemokrati, d. v. s. demokratiens utvidgning till arbets- och produktionslivet, bör enligt motionärernas mening det allmänna — stat och kommun — vara initiativtagare. Principiellt måste härvidlag kravet hävdas på en sådan företagsdemokrati som ger de anställda reellt inflytande inom den offentliga verksamhetens alla grenar. Det gäller inte bara arbetarskydd o. d. utan personalpolitiken (besättandet av arbetsledare- och chefsbefattningar), utbildningen inom verket (företaget), disponeringen av vinstmedel m. m.

Det är enligt motionärernas mening angeläget att hela det frågekomplex som rör företagsdemokratien i den offentliga förvaltningen blir föremål för en allsidig prövning med deltagande av berörda parter och att en experimentell verksamhet inleds på begränsade områden.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 193.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från Landsorganisationen (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Statstjänstemännens riksförbund (SR).

LO anför att förslag till åtgärder i syfte att fördjupa de anställdas inflytande i företagen aktualiserats rörande den privata sektorn i två skrivelser av LO till Svenska arbetsgivareföreningen i maj 1965. Förhandlingar inleddes omedelbart och pågår för närvarande.

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 11 saml. Nr 11

I yttrandet anföres vidare att i en inom statstjänarkartellen tillsatt kommitté förbereds förslag till revision av överenskommelsen om företagsnämnder inom statsförvaltningen. Det förväntas att förhandlingar i dessa frågor inom den närmaste tiden kommer att inledas för såväl den statliga som den kommunala sektorn.

LO anser sig inte för närvarande ha anledning att påkalla den begärda utredningen.

TCO anför: De frågor som aktualiseras i motionen är av den arten att de regelmässigt är föremål för behandling mellan arbetsmarknadens parter. Sålunda finns sedan mitten av 1940-talet överenskommelser angående samarbetsorgan bland annat vid kommunikationsverken och inom försvaret. Sedermera har överenskommelser beträffande samarbetsorgan träffats avseende statsförvaltningen i dess helhet. För närvarande är dessa frågor ånyo föremål för vissa överväganden i syfte att uppnå en förbättring i vad avser samarbetsfrågorna på det offentliga området. I sammanhanget kan också nämnas att överläggningar pågår avseende samarbetsfrågor på arbetsplatsen mellan parterna på det privata området.

Av vad ovan anförts torde framgå att parterna är inställda på att själva lösa dessa frågor utan inblandning från statsmakterna. Med hänvisning härtill finner TCO icke några skäl för att tillsätta en särskild utredning angående de i motionen anförda frågorna.

Även SACO anser att hithörande frågor bör lösas genom förhandlingar mellan arbetsgivarparten och löntagarorganisationen och finner ingen anledning tillstyrka den av motionärerna förordade åtgärden.

SR har meddelat att förbundet avstår från att yttra sig.

Utskottet

Utskottet hade vid förra årets riksdag till behandling motioner med, bland annat, enahanda yrkande såvitt gäller de anställda inom statsföretagen. I sitt utlåtande (nr 23/1965) över motionerna anförde utskottet under hänvisning till uppgifter som lämnats i remissyttrandet, att överväganden i berörda frågor för det dåvarande skedde inom huvudorganisationerna på arbetsmarknaden samt att spörsmålen i första hand borde lösas genom förhandlingar och överenskommelser mellan berörda parter. I fråga om statsföretagen återopade utskottet jämväl att företagsdemokratien befann sig i ett utvecklingsskede, där olika avsnitt vore under behandling på såväl arbetsgivare- som arbetstagsidan. En fortsatt dylik behandling av frågorna ansågs vara att föredraga framför lagstiftning eller i annan ordning av riksdagen fastställda normer för verksamheten. Utskottet avstyrkte motionerna, vilka avslogs av riksdagen.

Av remissyttrandena över nu ifrågavarande motioner — samtliga innefattande avstyrkande av motionsyrkandena — framgår att under den tid som förflutit sedan frågan sist prövades av riksdagen icke förekommit några omständigheter som bör föranleda ett annat ställningstagande från utskottets sida. Utskottet får därför hemställa,

att de likalydande motionerna I: 144 och II: 193 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 mars 1966

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Möller, Eric Gustaf Peterson*, Helleblad, Oscar Carlsson*, Hedlund, Axel Kristiansson*, Helge Karlsson, Torsten Hansson, Mattsson* och Blomquist;

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar*, Lundmark*, Wikner, Larsson i Borrby*, Nordgren, Johansson i Växjö och Nilsson i Agnäs, fru Ekroth samt herrar Andersson i Örebro och Johansson i Simrishamn*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.